

УДК 330

ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*І.В. Подоляно, факультет економіки та менеджменту,
спеціальність «Менеджмент», 4 курс
Науковий керівник – В.П. Стадник, асистент кафедри менеджменту
ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»*

*У статті розкрито роль і значення логістичних систем в аграрних підприємствах.
Агрологістика, логістика, концепція логістики, логістичний ланцюжок,
товаропросування*

Успішна діяльність підприємств АПК пов'язана з рівнем насичення споживчого ринку сільськогосподарською продукцією і продуктами її переробки з високими якісними і споживчими властивостями. У свою чергу, реалізація цього завдання найперше залежить від рівня організації взаємодії всіх учасників агропромислового і логістичного ланцюга щодо просування елементів матеріального потоку від пунктів його зародження чи трансформування до кінцевих споживачів, зокрема і насамперед – від рівня організації процесів товароруку сільськогосподарської продукції від аграрних підприємств до різноманітних оптових покупців або населення [3].

Загострення конкуренції на внутрішньому та світовому ринку й одночасне загострення проблеми продовольчої безпеки вимагають суттєвого підвищення рівня розвитку сільського господарства України та переходу підприємств аграрного сектора до досконаліших технологій управління комплексом основних і забезпечуючих процесів. Це зумовлює необхідність пошуку нових, раніше не застосовуваних систем управління сільськогосподарськими підприємствами, які б дали змогу отримати синергійний ефект завдяки не лише оптимізації власне виробничої діяльності цих суб'єктів господарювання, а й завдяки взаємодії з суміжними учасниками в ланцюгах просування сільськогосподарської сировини та продукції її переробки. Саме таким ефективним інструментом управління підприємствами АПК може стати концепція логістики, загалом її теорія та методологічні підходи, які рекомендує світовий і вітчизняний досвід оптимізації матеріальних потоків у так званих логістичних формуваннях.

За зарубіжними даними, застосування науково обґрунтованих методів логістики дозволяє знизити рівень витрат на 20%, товарні запаси – на 30-70%, скоротити час звернення товарів на 20-50%. Очевидно, що міг би бути отриманий великий економічний ефект досягнувши таких показників в реальних умовах ресурсозабезпечення аграрного сектора. Проте по ряду об'єктивних і суб'єктивних причин методи логістики і маркетингу використовуються у нас недостатньо [2].

Агрологістика – новий прикладний напрям логістики, пов'язаний із застосуванням її положень і методів у сфері аграрного виробництва. В Україні агрологістика перебуває на початковому етапі розвитку. Разом із тим у розвинених країнах світу – США, Канаді, Західній Європі, Австралії та ін., – давно оцінили високу ефективність використання логістичних підходів в агробізнесі. Сьогодні у багатьох країнах Європейського Союзу урядові структури беруть на себе ініціативну роль під час впровадження логістичних підходів у діяльність аграрних підприємств. Аграрна логістика як наука розробляє наукові принципи, методи, математичні моделі, що дають змогу планувати, контролювати й управляти транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними та нематеріальними

Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку аграрної вищої освіти України очима молодих науковців»

операціями, що виникають у процесі доведення сировини та матеріалів до аграрного підприємства, організації виробничого процесу, доведення аграрної продукції до споживача відповідно до його вимог.

Логіст на підприємстві аграрного сектору повинен максимально ефективно поєднувати всі види логістики на підприємстві, так як всі вони разом будуть давати максимальний результат для впровадження раціональних форм матеріального забезпечення аграрних підприємств, виробництва та доведення до ринків збуту продукції [4].

Науковці, вивчаючи питання застосування логістики, стверджують, що новизна логістичного підходу в управлінні матеріальними ресурсами полягає в такій зміні пріоритетів господарської діяльності, коли головну роль відіграє не продукт, а процес у формі потоку (матеріального, інформаційного тощо). Метою логістики є оптимізація циклу відтворення через комплексне, орієнтоване на потребу, формування потоку.

Логістику як наукову основу управління поточковими процесами застосовують не лише у промисловості, торгівлі й на транспорті, а й у сфері послуг, банківській і страховій справі, організації після продажного сервісу, у комунальному господарстві, туризмі й інших сферах діяльності.

За цих умов логічно виникає питання існування поточкових процесів у діяльності сільськогосподарських підприємств загалом, а також (якщо відповідь на перше питання є позитивною), в яких напрямках діяльності сільськогосподарських підприємств наявні поточкові процеси руху матеріальних та пов'язаних із ними інформаційних і фінансових ресурсів, оптимізація яких дала б змогу власникам або менеджерам обирати оптимальні варіанти їх здійснення на основі обліку й аналізу відповідних логістичних витрат.

Отже, однією з основних функціональних сфер, придатних для застосування інструментарію логістики, є основна діяльність сільськогосподарських підприємств, щодо якої можна застосовувати інструментарій виробничої (внутрішньовиробничої) логістики для вирішення питань оптимізації розмірів сільськогосподарських підприємств, визначення потреби підприємства в основних засобах виробництва, організації продуктивного використання основних засобів, забезпечення технічного обслуговування та ремонту машин, будівель, обладнання тощо [1].

Цей напрям діяльності підприємств аграрного сектора логічно зумовлює використання концепції та інструментарію логістики у сфері матеріального забезпечення їх основної діяльності через оптимізацію процесів закупівель основних засобів виробництва та інших матеріалів з метою створення або оновлення парку машин, обладнання, необхідних для виконання виробничого процесу відповідно до агротехнічних вимог, а також потрібних підприємству інвентарю, засобів обробки земель тощо. Причому для визначення потреби і марочного складу машинно-тракторного парку необхідно враховувати не лише рекомендації щодо обґрунтованого переліку машин для рослинництва або тваринництва, а й коливання обсягів робіт, для виконання яких використовуватимуться ці засоби. Логістичний підхід до вирішення питань закупівельної логістики в сільськогосподарських підприємствах передбачає широке використання методів економіко-математичного моделювання процесів використання машинно-тракторного парку і, відповідно, визначення потреби в цьому обладнанні з метою його придбання. Логістичними за суттю є й методи визначення такої потреби на основі використання розрахунково-конструктивних методів, що пов'язане із розробкою технологічних карт, графіків використання МТП, а також процедури закупівель тракторів, комбайнів, сільськогосподарських машин, необхідних для формування раціонального складу машинно-тракторного парку, інших матеріальних ресурсів на основі тендерних торгів. Інструментарій закупівельної логістики в діяльності аграрних підприємств передбачає не лише методи визначення потреби в машинах та матеріалах, а й методи організації закупівель, способи організації контролю якості закуповуваної продукції, алгоритми вибору постачальників тощо.

Застосування інструментарію логістики до процесів планування і здійснення закупівель матеріальних ресурсів передбачає прийняття управлінських рішень на основі наявної в особи, яка приймає рішення достовірної, достатньої й вчасної інформації. Це, відтак, актуалізує роль створення в сільськогосподарських підприємств логістичних інформаційних систем і застосування інструментарію інформаційної логістики.

Водночас, створення логістичної інформаційної системи сільськогосподарського підприємства та можливість своєчасного здійснення інформаційних обмінів як у межах внутрішньовиробничих мікрологістичних систем, так і в інтегрованому логістичному ланцюгу, наприклад, під час створення ланцюгів збуту сільськогосподарської продукції. Збутова діяльність сільськогосподарського підприємства вимагає застосування інструментарію й ідей логістики, передусім під час визначення стратегії збуту, вибору структури логістичного ланцюга, прийняття рішень щодо використання складської або транзитної форм товаропросування аграрної продукції, вибору тактики відвантажування тощо. Саме орієнтація на загальні логістичні витрати всіх учасників системи товаропросування аграрної продукції надає змогу для визначення оптимальної технології товаропросування продукції рослинництва і тваринництва, доцільності створення гуртових продовольчих ринків із торгівлі продукцією аграрного сектора, залучення комерційних і логістичних процесів до збуту сільськогосподарської продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках (в останньому випадку логістика надає й можливості для оптимізації процесів зовнішньоекономічної діяльності, оптимізації технології просування матеріального потоку та взаємодії з органами митного контролю).

Зважаючи на значні проблеми у процесах транспортування та складування сільськогосподарської продукції, нагальною потребою вважаємо необхідність оптимізації транспортних процесів та розбудови складської мережі, зокрема створенням локальних, регіональних і загальнодержавних логістичних центрів (центрів накопичування та розподілу товарних потоків), а також створення ефективної системи управління запасами аграрної продукції. Дотримання логістичних принципів ресурсного забезпечення суб'єктів господарювання АПК на регіональному рівні на сучасному етапі розвитку є об'єктивною умовою їх успішного функціонування.

Здійснений нами аналіз вказує на наявність низки перспективних напрямів діяльності сільськогосподарських підприємств, у яких застосування логістичного підходу за умови його адаптації до особливостей аграрної галузі – не лише можливий, а й вкрай необхідний та пріоритетний. Тому науковцям необхідно розробляти відповідні методики оптимізації процесів управління матеріальними потоками в межах сільськогосподарських підприємств і, що вкрай важливо – на рівні їх взаємодії з партнерами з інтегрованих логістичних ланцюгів просування аграрної продукції у сферу споживання [5].

Список літератури

1. Ларіна Л. Л. Формування та забезпечення надійності регіональних логістичних систем: [Монографія] Л.Л. Ларіна - Донецьк: Норд-прес. 2005. - 284 с.
2. Мороз О. В., Музика О. В. Системні фактори ефективності логістичної концепції постачання на підприємствах. Моногр. - Вінниця: УНІВЕРСУМ - Вінниця, 2007.- 166 с.
3. Петрик А. В. Особливості формування транспортних систем в агропромисловому виробництві // Ринок послуг комплексних транспортних систем та прикладні системи проблеми логістики. - К., 2004. - С. 17-181.
4. Саблук П. Г. Економічний механізм АПК у ринковій системі господарювання // Економіка АПК. - 2007. - №2 - С. 73-78.
5. Сівіченко І. Ю., Кухарська Н. О., Левицький М. А. Вільні економічні зони. - К., 2002.

В статье раскрыты роль и значение логистических систем в аграрных предприятиях.

Агрологистики, логистика, концепция логистики, логистическая цепочка, товародвижения

*The article explores the role and importance of logistics systems in agricultural enterprises.
Agrilogistics, logistics, the concept of logistics, logistics chain, goods delivery*

**APPLICATION LOGISTICS SYSTEMS IN AGRICULTURAL
ENTERPRISES**

I.V. Podolyanko